

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง กลยุทธ์ในการนำเสนอรายการโทรทัศน์รูปแบบปิกกะบันเทิง พ.ศ. 2532 - 2535 นี้ ได้ใช้วิธีการวิจัยแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ซึ่งเน้นการมองปรากฏการณ์ให้เห็นภาพรวม โดยการมองจากหลายแง่มุม โดยอาศัยแนวคิดทฤษฎีที่มีความหลากหลายมากกว่าการยึดแนวคิดอันใดอันหนึ่งเพียงแนวคิดเดียว (สุภางค์ จันทวานิช, 2533) ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินงานดังนี้

แหล่งข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์ในการนำเสนอรายการโทรทัศน์รูปแบบปิกกะบันเทิง พ.ศ. 2532 - 2535 นี้ ผู้วิจัยได้เลือกที่จะศึกษาจากรายการโทรทัศน์ที่มีรูปแบบปิกกะบันเทิง (Variety Shows / Variety Programs) ซึ่งจากการสำรวจรายการโทรทัศน์ที่นำมาเสนอที่อยู่ในระหว่างช่วงเวลาที่ยกมานี้ พบว่า รายการโทรทัศน์ที่มีรูปแบบปิกกะบันเทิงค่อนข้างสมบูรณ์แบบ (หมายถึง เป็นรายการที่มีรูปแบบหลากหลายในการนำเสนอ) และได้รับความนิยมนจากผู้ชมรายการสูงมากนั้นมี 3 รายการ คือ รายการสี่ทุมสแควร์ รายการจันทร์กะพริบ รายการทไวไลท์โชว์ และทั้ง 3 รายการนี้ก็มีลักษณะรายการและวิธีการนำเสนอที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวแตกต่างกันไป ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้เลือกที่จะศึกษาจากรายการโทรทัศน์รูปแบบปิกกะบันเทิงทั้ง 3 รายการดังกล่าวนี้

สำหรับแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบไปด้วยแหล่งข้อมูลที่เป็นตัวบุคคล วัสดุ เทปโทรทัศน์ และเอกสารต่าง ๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. บุคคล เป็นการเก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ได้แก่ ผู้อำนวยการผลิตรายการ (Producer) ผู้เขียนบท

(Scriptwriter) ผู้กำกับรายการ (Director) และพิธีกร (Host) สำหรับพิธีกรของทั้ง 3 รายการจะมีฐานะเป็นผู้อำนวยการผลิตด้วย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีดังนี้

1.1 รายการสี่ท่มสแควร์

- (1) คุณวิทวัส สุนทรวิเนตร์
ผู้อำนวยการผลิตและพิธีกร
- (2) คุณวัชรีย์ คุปตารักษ์
ผู้อำนวยการผลิตและผู้กำกับรายการ
- (3) คุณรุ่งรัตน์ สุริยะะ
ผู้เขียนบทและผู้สร้างสรรค์รายการ (creative)
- (4) คุณทัตติมา สุขใจ
ผู้เขียนบทและผู้สร้างสรรค์รายการ (creative)

1.2 รายการจันทร์กะพริบ

- (1) คุณพสุชา ทัศนะวงนิก
ผู้ควบคุมการผลิตรายการและพิธีกร
- (2) ดร.อภิวัฒน์ วัฒนางกูร
พิธีกร
- (3) คุณพิไลวรรณ บุญล้วน
ผู้กำกับรายการและผู้สร้างสรรค์รายการ (creative)

1.3 รายการทไวไลท์โชว์

- (1) คุณไทรภพ ลิมปพัทธ์ ผู้อำนวยการผลิตและพิธีกร
- (2) คุณก่อเกียรติ ลิมปพัทธ์ ผู้อำนวยการผลิตและผู้กำกับรายการ
- (3) คุณสมชาย ตันติเจริญใจ ผู้เขียนบท ช่วงทอล์กโชว์
- (4) คุณสุภฤกษ์ เปรมกิจพัฒนา ผู้เขียนบท ช่วงสเปเชียลโชว์
- (5) คุณธีรวัฒน์ สมเชื้อ ผู้เขียนบท ช่วงไลฟ์โชว์
- (6) คุณวิญญู วัชรปรีชา ผู้เขียนบท ช่วงอินโฟกัส
- (7) คุณพรสุรีย์ ฉัตรไตรมงคล ผู้เขียนบท ช่วงโชว์ออฟ

2. บทโทรทัศน์รายการปกิณกะบันเทิง ซึ่งผู้วิจัยได้ขอสำเนาจากบริษัทผู้ผลิตรายการประเภทนี้ ได้แก่ บริษัท คอนสแตนท์แอดเวอร์ไทซิ่ง จำกัด บริษัท เจ เอส แอล จำกัด บริษัท บอร์นแอนด์แอสโซซิเอท จำกัด

3. เอกสาร ได้แก่ บทโทรทัศน์ และบทความ รวมทั้งงานวิจัยและวิทยานิพนธ์

บทโทรทัศน์ ได้ขอถ่ายสำเนาจากบริษัทผู้ดำเนินการผลิตรายการโทรทัศน์ โดยการคัดเลือกเฉพาะรายการโทรทัศน์รูปแบบปกิณกะบันเทิงที่ผลิตขึ้นและออกอากาศในช่วงปี พ.ศ. 2532 - 2535 บริษัทที่ดำเนินการผลิตรายการประเภทนี้ ได้แก่ บริษัท คอนสแตนท์ แอดเวอร์ไทซิ่ง จำกัด บริษัท เจ เอส แอล จำกัด และบริษัท บอร์นแอนด์แอสโซซิเอท จำกัด

บทความและบทสัมภาษณ์ เป็นการค้นหาและรวบรวมบทความที่มีผู้เขียน วิจารณ์ ถึงรายการโทรทัศน์รูปแบบบิณฑกะบันเทิง และบทสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตรายการโทรทัศน์ รูปแบบบิณฑกะบันเทิง ซึ่งได้ค้นคว้าจากหนังสือพิมพ์รายวัน ได้แก่ ข่าวบันเทิงในหนังสือพิมพ์ ไทยรัฐ เดลินิวส์ มติชน สยามรัฐ หนังสือพิมพ์บันเทิง เช่น อินไซด์ทีวี บันเทิงทีวี และ นิตยสารบันเทิง เช่น หนังสือและวิดีโอ เป็นต้น

งานวิจัยและวิทยานิพนธ์ได้ค้นคว้าจาก ห้องสมุดของคณะนิเทศศาสตร์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย ห้องสมุดคณะวารสารและสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สำนัก บรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

สรุปแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับการผลิตรายการทั้งด้านวัสดุและตัวบุคคลนั้น ผู้วิจัยได้รวบรวม จากบริษัทผู้ดำเนินการผลิตรายการโทรทัศน์บิณฑกะบันเทิง ดังต่อไปนี้

- รายการสี่ทุ่มสแควร์
ผลิตโดยบริษัท คอนสแตนท์แอดเวอร์ไทซิง จำกัด
- รายการจันทร์กะพริบ
ผลิตโดยบริษัท เจ เอส แอล จำกัด
- รายการทไวไลท์โชว์
ผลิตโดยบริษัท บอร์นแอนด์แอสโซซิเอท จำกัด

วิธีการคัดเลือกข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาข้อมูลจากรายการโทรทัศน์รูปแบบบิณฑกะบันเทิงที่ได้ผลิต และออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์เป็นหลักสำคัญ วัตถุประสงค์การคัดเลือกแบบเจาะจง (purposive) ส่วนช่วงเวลาในการคัดเลือกนั้นจะได้เลือกรายการที่ออกอากาศในช่วงปี พ.ศ. 2532 - 2535 เหตุที่เลือกศึกษาในช่วงเวลานี้เพราะเป็นช่วงที่สภาพเศรษฐกิจของไทย

อยู่ในช่วงที่มีการเจริญเติบโตสูง ทำให้เกิดการแข่งขันในการประกอบธุรกิจมากกว่ารวมทั้งในวงการ
บันเทิง โดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์ก็มีการแข่งขันกันสูง จะทำให้ตัวรายการสะท้อนถึงรูปแบบการ
นำเสนอรายการได้ชัดเจนขึ้น รายการโทรทัศน์ประเภทกึ่งบันเทิงที่เลือกมาศึกษามีดังนี้

รายการสี่ทุ่มสแควร์เลือกศึกษาทั้งหมด 6 ตอนดังนี้

- 1) ออกอากาศวันที่ 7 ธันวาคม 2532
- 2) ออกอากาศวันที่ 1 มีนาคม 2533
- 3) ออกอากาศวันที่ 5 กรกฎาคม 2533
- 4) ออกอากาศวันที่ 6 ธันวาคม 2533
- 5) ออกอากาศวันที่ 22 สิงหาคม 2534
- 6) ออกอากาศวันที่ 19 มีนาคม 2535

รายการจันทร์กะพริบเลือกศึกษาทั้งหมด 6 ตอนดังนี้

- 1) ออกอากาศวันที่ 25 ธันวาคม 2533
- 2) ออกอากาศวันที่ 4 มิถุนายน 2533
- 3) ออกอากาศวันที่ 23 ธันวาคม 2534
- 4) ออกอากาศวันที่ 2 มีนาคม 2535
- 5) ออกอากาศวันที่ 30 มีนาคม 2535
- 6) ออกอากาศวันที่ 20 เมษายน 2535

รายการทไวไลท์โชว์เลือกศึกษาทั้งหมด 6 ชิ้นตอนดังนี้

- 1) ออกอากาศวันที่ 23 ธันวาคม 2533
- 2) ออกอากาศวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2534
- 3) ออกอากาศวันที่ 14 กรกฎาคม 2534
- 4) ออกอากาศวันที่ 1 กันยายน 2534
- 5) ออกอากาศวันที่ 20 ตุลาคม 2534
- 6) ออกอากาศวันที่ 1 มีนาคม 2535

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบบันทึก (Note Taking) ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารอ้างอิงต่าง ๆ เช่น บทความ รายงานการวิจัย บทโทรทัศน์

แบบสัมภาษณ์ (Interview Sheet) ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์บุคคล โดยมีประเด็นเนื้อหาครอบคลุมถึงเรื่องต่อไปนี้คือ

- แนวคิดในการจัดรายการประเภทกึ่งกึ่งบันเทิง
- รูปแบบการนำเสนอรายการ
- กลยุทธ์ในการสร้างสรรค์รายการ

เครื่องบันทึกเทป จอมอนิเตอร์ พร้อมทั้งม้วนเทปโทรทัศน์ ใช้ในการบันทึกรายการโทรทัศน์ที่จะนำมาเป็นตัวอย่างในการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลนี้ ได้จำแนกออกเป็น 3 ส่วนใหญ่ ๆ คือ ข้อมูลที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์ลักษณะรายการโทรทัศน์รูปแบบกึ่งกึ่งบันเทิง กลยุทธ์ในการนำเสนอรายการ และปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีอิทธิพลต่อการนำเสนอรายการ โดยมีกรอบในการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ลักษณะของรายการ

เป็นการวิเคราะห์ด้านเอกสาร คือ บทโทรทัศน์ บทความ บทวิจารณ์ ลักษณะและวิธีการผลิต และการนำเสนอรายการโทรทัศน์ประเภทกึ่งกึ่งบันเทิงเพื่อหาข้อสรุป ประเด็นที่จะวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

- จุดมุ่งหมายของรายการ
- แนวคิดในการผลิตรายการ
- รูปแบบโครงสร้างของรายการ
- เนื้อหารายการ

2. การวิเคราะห์กลยุทธ์ในการนำเสนอรายการ

2.1 การวิเคราะห์จากเทพรัตนทัศน์

เป็นการวิเคราะห์จากการดูเทพรัตนทัศน์รายการปกิณกะบันเทิง เพื่อ
 หารายละเอียดวิธีการนำเสนอรายการ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ เนื้อหา (content) วิธีการ
 นำเสนอรายการ (Presentation technique) ซึ่งมีรายละเอียดในการวิเคราะห์ดังนี้

2.1.1 เนื้อหาของรายการ (Content) จะเป็นการวิเคราะห์
 ว่าข้อความหรือความรู้ที่นำมาเป็นเนื้อหาของรายการนั้นเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับอะไร

2.2.2 รูปแบบในการนำเสนอเนื้อหา (Presentation
 technique) จะเป็นการวิเคราะห์ถึงประเด็นต่อไปนี้ คือ

- ผู้นำเสนอเนื้อหา ได้แก่ พิธีกร ซึ่งวิเคราะห์ถึง
 บุคลิกลักษณะท่าทาง วิธีการพูด การแสดงออก การเคลื่อนไหว การใช้คำถามในการสัมภาษณ์
 วิธีการดำเนินรายการ

- ผู้ร่วมรายการ ได้แก่ แขกรับเชิญมาร่วมในรายการ
 ซึ่งจะวิเคราะห์อาชีพ ความน่าสนใจ

- บรรยายภาคนำเสนอรายการ ได้แก่ ลักษณะการจัดฉาก อุปกรณ์ประกอบฉาก การจัดแสง การให้สี โทนของอารมณ์ในรายการ การจัดผู้ชมรายการในห้องส่งสตูดิโอเพื่อส่งเสียงเชียร์ เพื่อสร้างความเร้าใจ

- สไตล์และรูปแบบในการนำเสนอรายการ เป็นการวิเคราะห์ถึงลักษณะการลำดับเรื่อง การใช้เทคนิค วิธีการ เพื่อสร้างความน่าสนใจในการ ได้แก่ การใช้เทคนิคภาพพิเศษเพื่อสร้างอารมณ์ตื่นเต้น ตื่นใจ การใช้เสียงดนตรีเพื่อสร้างความตื่นเต้นเร้าใจให้สนุกสนาน

2.2.3 การวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์และการสังเกต

เป็นการวิเคราะห์โดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์บุคคลที่เป็น Key - Informant และการเข้าไปร่วมการสังเกตการผลิตรายการ ซึ่งแบ่งออกเป็นขั้นตอนในการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้คือ

(1) ขั้นตอนก่อนการผลิตรายการ (Pre -Production)

เป็นการวิเคราะห์ถึงวิธีการเตรียมการผลิตรายการ ได้แก่ การคัดเลือกตัวพิธีกรการคัดเลือกผู้ร่วมรายการ การออกแบบจัดสร้างฉาก และอุปกรณ์ประกอบฉาก การจัดเตรียมเครื่องแต่งกาย การซักซ้อมคิวพิธีกรและผู้ร่วมรายการ การซักซ้อมคิวผู้ชมในสตูดิโอ

(2) ขั้นตอนดำเนินการผลิต (Production)

เป็นการวิเคราะห์ถึงลักษณะวิธีการพูดของพิธีกรและผู้ร่วมรายการ ลักษณะการเคลื่อนไหว การแสดงท่าทาง การสร้างบรรยากาศโดยการใช้แสงเสียง เพื่อกระตุ้นเร้าใจ วิธีการกำกับรายการ วิธีการกำกับเวที และกำกับคิวผู้ชมในสตูดิโอ

(3) ^๕ขั้นหลังการผลิต (Post - Production)

เป็นการวิเคราะห์ถึงลักษณะการตัดต่อภาพ การเชื่อมโยงเหตุการณ์ ความต่อเนื่องของเนื้อหาหรือเหตุการณ์ การใช้เทคนิคพิเศษเพื่อสร้างอารมณ์ ตื่นเต้น สนุกสนาน การให้เสียงบรรยาย

การนำเสนอข้อมูล

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ได้นำเสนอตามลำดับวิธีการดังนี้

1. ข้อมูลที่เกี่ยวกับลักษณะของรายการโทรทัศน์ประเภทบันเทิง จัดในรูปแบบของการบรรยาย และพรรณานเนื้อหา (Description) โดยอธิบายลักษณะเด่นและภาพรวมของแต่ละส่วน และหยิบยกเอาเนื้อหาบางส่วนมาเป็นตัวอย่างประกอบการอธิบาย
2. ข้อมูลที่เกี่ยวกับกลยุทธ์ในการนำเสนอรายการบันเทิง จัดนำเสนอในรูปแบบของการบรรยายและการพรรณาน (Description) โดยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นก่อนการผลิตรายการ ขั้นดำเนินการผลิตรายการ และขั้นหลังการผลิตรายการ ซึ่งจะอธิบายให้เห็นว่าในแต่ละขั้นตอนได้มีกลยุทธ์ในการนำเสนอรายการอย่างไร ทั้งในด้านผู้นำเสนอเนื้อหาและรูปแบบของการเสนอรายการ
3. ข้อมูลที่เกี่ยวกับปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีอิทธิพลต่อการนำเสนอ รายการโทรทัศน์ประเภทบันเทิง จะนำเสนอข้อมูลในการบรรยายและพรรณาน (Description)